

บทบรรณาธิการ

ภาพข่าวจากสถานีโทรทัศน์ต่างประเทศฉายให้เห็นบรรยากาศในโรงพยาบาลของประเทศอิตาลี เป็นภาพของผู้ป่วยนอนเรียงรายกันอยู่ภายในห้องฉุกเฉิน มีสายระโยงระยางพร้อมด้วยเครื่องช่วยหายใจ (Medical Ventilator) สำหรับผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 โรคนี้ทำให้ผู้ป่วยหายใจอย่างยากลำบาก ต้องมีแพทย์และพยาบาลคอยดูแลอย่างใกล้ชิด ตัดภาพมาอีกข้อหนึ่งเป็นภาพของโรงศพที่บรรจุร่างผู้เสียชีวิตวางแน่นขนัดอยู่ในโบสถ์ จนแทบไม่มีพื้นที่ให้โรงศพใหม่ ๆ ได้เข้ามาเบียดแทรก บรรยากาศเต็มไปด้วยความเงียบงัน ไม่มีแม้กระทั่งบุคคลในครอบครัวยืนร่วมไว้อาลัยเป็นครั้งสุดท้าย อย่างไรก็ตามการไปร่วมพิธีศพเลย พวกเขาไม่รู้ด้วยซ้ำว่าบุคคลอันเป็นที่รักยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ เพราะเมื่อผู้ป่วยถูกส่งตัวไปยังโรงพยาบาลนั้นหมายความว่าพวกเขาจะไม่ได้รับข่าวสารใด ๆ อีกเลย ชาวในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นก็ถูกแทนที่ด้วยชื่อของผู้เสียชีวิต แพทย์และพยาบาลก็ทำงานกันเหน็ดเหนื่อย บางคนให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนด้วยแววตาที่เหนื่อยล้าเต็มที่ บางคนถึงกับกลืนน้ำตาไม่อยู่ นี่เป็นภาพข่าวต่างประเทศเมื่อช่วงต้นปี 2563 ที่ผ่านมามีที่ยังอยู่ในความทรงจำของใครหลายคน

การแพร่ระบาดของ “โควิด-19” ทั่วทั้งโลกตลอดปี 2563 และต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ในขณะที่เขียนบทบรรณาธิการอยู่นี้ มีประชาชนทั่วโลกติดเชื้อโควิด-19 แล้วมากกว่า 125 ล้านคน และมีจำนวนผู้เสียชีวิตเข้าใกล้ 3 ล้านคนแล้ว ประเทศที่มีจำนวนผู้ติดเชื้อมากที่สุด 10 ลำดับแรก ได้แก่ สหรัฐอเมริกา บราซิล อินเดีย รัสเซีย สหราชอาณาจักร

ฝรั่งเศส อิตาลี สเปน ตุรกี เยอรมนี ส่วนประเทศไทยของเรานั้น ณ ปลายเดือนเมษายน 2564 มีจำนวนผู้ติดเชื้อสะสมแล้วมากกว่า 6 หมื่นคน มีผู้เสียชีวิตเข้าใกล้ 200 คน เป็นจำนวนที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในเดือนธันวาคม 2563 และเมษายน 2564

แม้ตัวเลขสะสมของผู้ติดเชื้อไวรัสในประเทศจะสูงขึ้นก็ตาม แต่หากพิจารณาจากบริบททั่วโลกแล้ว ประเทศไทยน่าจะอยู่รอดปลอดภัยกว่าประเทศต่าง ๆ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคอาเซียนและประเทศอื่นในโลก แถมนยังได้รับการชื่นชมจากนานาประเทศในฐานะที่สามารถควบคุมการแพร่ระบาดได้ดีเยี่ยมจนสามารถฟื้นตัวจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 เป็นอันดับสองของโลกจาก 184 ประเทศทั่วโลกจากการประเมินของ Global COVID-19 Index (GCI) เป็นตัวเลขที่สมศักดิ์ศรีอย่างยิ่งกับประเทศที่ได้รับการจัดอันดับให้มีความมั่นคงด้านสุขภาพเป็นอันดับ 6 ของโลกจากการจัดอันดับของ Global Health Security (GHS) Index เมื่อปี 2562 โดยประเทศไทยนั้นเป็นประเทศเดียวในกลุ่มประเทศที่ประชากรมีรายได้ปานกลางค่อนข้างสูง (Upper Middle Income) ที่ติดอันดับในกลุ่มประเทศที่มีความพร้อมด้านสุขภาพมากที่สุดในโลก ซึ่งมีอยู่ 13 ประเทศที่ล้วนเป็นประเทศที่ประชากรมีรายได้สูง (High Income) ทั้งสิ้น ประเทศไทยนั้นเป็นรองก็เพียงสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร เนเธอร์แลนด์ ออสเตรเลีย และแคนาดา ประเทศเหล่านี้ล้วนเป็นประเทศที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในอันดับต้น ๆ ของโลก แต่สำหรับไทยแล้ว การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ผ่านมามีถือเป็นผลงานที่สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพบางประการของประเทศไทย

การแพร่ระบาดของโควิด-19 นั้นไม่เพียงสะท้อน

ให้เห็นถึงความน่าตระหนกของโรคอุบัติใหม่เท่านั้น แต่ยังสะท้อนให้เห็นถึงมิติทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมด้วย ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการกำกับ ควบคุม และการบริหารจัดการภาวะวิกฤตขนาดใหญ่ สังคมที่เราเคยเชื่อมั่นและชื่นชมในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การมีเสรีภาพ และความเป็นประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง แต่บัดนี้สังคมของประเทศเหล่านั้นกลับกำลังเผชิญกับการแพร่ระบาดอย่างหนักหน่วง และยังไม่มีความเข้าใจถึงผลกระทบกับไวรัสนี้จะจบลงเมื่อใด แม้ว่าจะเริ่มมีการฉีดวัคซีนแล้วก็ตาม

ผู้เขียนเชื่อว่าท่านผู้อ่านหลายคนคงกำลังรู้สึกสงสัยว่าประเทศไทยของเรานั้นทำไมไม่ประสบชะตากรรมเช่นนั้น ทั้งที่เป็นประเทศที่มีได้ร่ำรวยอะไรมากนัก ระบบการเมืองก็ยังไม่แข็งแรงไม่รู้ว่าจะเป็นลูกผีลูกคน ความขัดแย้งก็ยังมีรากลึกในสังคมไทย เศรษฐกิจก็พออยู่ได้บ้างแม้ระยะหลังเพื่อนบ้านอาเซียนบางประเทศจะเติบโตแซงหน้าเราไปหลายประเทศแล้วก็ตาม มันเป็นเรื่องที่เรียกว่าดีก็ยังไม่สุด เลวร้ายก็ไม่เท่าไร แต่การผ่านวิกฤตนี้มาได้ก็น่าสงสัยสะท้อนให้เห็นถึงต้นทุน “อะไรบางอย่าง” ที่เป็นรากฐานสำคัญของสังคมไทยที่คนในชาติต้องร่วมกันค้นหาศักยภาพอันนั้น เพราะความสามารถด้านสาธารณสุขของไทยคงไม่ใช่เหตุผลเดียวแน่ ๆ ที่ทำให้เรายังคงสู้รบปรบมือกับวิกฤตการณ์ระดับโลกนี้ได้ แต่มันคงต้องมี “ส่วนผสม” อื่นที่หลอมรวมเข้าเป็นสังคมแบบไทยที่หาไม่ได้ในสังคมอื่น

สำหรับวารสารรัฐสมิแลฉบับนี้ยังคงอัดแน่นด้วยเรื่องราวอันหลากหลายที่เกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรมของจังหวัดภาคใต้เช่นเคย โดยเฉพาะการบันทึกสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อผู้คนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ต่างจากส่วนอื่นของโลกใบนี้ แต่อาจมีบริบทของ

การแพร่ระบาด สังคม และวัฒนธรรมเฉพาะของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่น่าจะหยิบขึ้นมาถกเถียงกัน

เนื้อหาในฉบับนี้เริ่มต้นด้วยการไล่เรียงเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระดับประเทศ และภูมิภาคอาเซียนที่เชื่อมโยงมาสู่การแพร่ระบาดในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีภาพสะท้อนให้เห็นว่าพื้นที่แห่งนี้มีความเป็นอัตลักษณ์ที่การบริหารจัดการภาวะวิกฤตจำเป็นต้องคำนึงถึงมิติอื่น ๆ ควบคู่กันด้วย ภาพที่วาดก็คือภาพของผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานีที่มีการแถลงข่าวสถานการณ์โควิด-19 ในจังหวัดที่มีผู้ร่วมแถลงข่าวประกอบด้วยผู้นำศาสนาอิสลาม และพุทธ ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดปัตตานี ผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ 46 ร่วมกันแถลงข่าว ดูเผิน ๆ อาจเป็นเรื่องปกติ แต่หากพิจารณาถึงตำแหน่งแห่งที่แล้วมันเป็นภาพที่แตกต่างออกไปจากการแถลงข่าวสถานการณ์โควิด-19 ในระดับประเทศและจังหวัดอื่น ๆ ที่ผู้ร่วมแถลงข่าวมักเป็นผู้บริหารด้านสาธารณสุขของพื้นที่นั้น ๆ สิ่งนี้ไม่เพียงสะท้อนให้เห็นความต่างของบริบทเชิงพื้นที่แล้ว ยังบ่งบอกว่ากระบวนทัศน์แบบ “One Size Fits All” นั้นอาจไม่สามารถจัดการกับภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นในภูมิภาคนี้ได้เสมอไป

บทความวิชาการอีกเรื่องหนึ่งที่น่าสนใจเช่นเดียวกัน เป็นบทความที่ชื่อว่า “ความท้าทายของกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19” มีเนื้อหาที่น่าสนใจให้เห็นถึงผลกระทบของโควิด-19 ต่อความขัดแย้งและกระบวนการสันติภาพในระดับนานาชาติ จากนั้นจึงมาวัดสุขภาพของกระบวนการสันติภาพ/สันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ท่ามกลางข่าวร้ายก็มีข่าวดีให้เห็นอยู่บ้าง โดยเฉพาะการประกาศหยุดยิงฝ่ายเดียวในเดือนเมษายน 2563 จากบีอาร์เอ็น ซึ่งเป็นกลุ่มขบวนการต่อต้านรัฐไทยที่มี

การเคลื่อนไหวในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ถัดมาอีกปีหนึ่งสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการ อำนวยการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติก็มีการออก แถลงการณ์ว่า ทั้งฝ่ายไทยและฝ่ายขบวนการ พร้อม ด้วยผู้อำนวยการความสะอาด (ผู้แทนรัฐบาลมาเลเซีย) ยังคงรักษาเวทีการพูดคุยสันติภาพระหว่างกันไว้ โดยการพูดคุยสันติภาพครั้งต่อไปนั้นจะมุ่งให้ความ สำคัญกับประเด็นการลดความรุนแรงและการส่งเสริม การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ คุณจะเห็นว่าทำให้เห็นว่าแม้การระบาดของโควิด- 19 จะยังดำรงอยู่ แต่เมื่อสามารถปรับตัวกันได้แล้ว ก็ต้องเดินหน้าสิ่งที่หยุดชะงักไประยะหนึ่งให้สามารถ ขยับไปข้างหน้าได้ต่อไป

อีกเรื่องหนึ่งที่น่าสนใจในฉบับนี้ก็คือบทความ วิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง จากการติดเชื้อโควิด-19 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่นอกจากพวกเขาจะติดเชื้อ กลายเป็นผู้ป่วย และ เสียชีวิตแล้ว คนที่ยังสามารถรักษาลมหายใจได้อยู่ กลับยังคงเผชิญกับการตีตราทางสังคมจากผู้คนใน ชุมชนในหลากหลายรูปแบบ ทั้งคำรำลือในเชิงลบ การหลีกเลี่ยงของเพื่อนสนิทมิตรสหาย การถูกกีดกัน ออกจากสังคม เป็นต้น คุณจะเห็นว่าภาพที่น่าหดหู่ไม่ น้อยที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของผู้ติดเชื้อไวรัส พวกเขาสามารถก้าวข้ามวิกฤตเพื่อเดินต่อไปข้างหน้าได้ อย่อย่างนั้น ท่านสามารถอ่านและรับรสแห่งอารมณ์ ความรู้สึกจากกันบึงของหัวใจของครอบครัวผู้ติดเชื้อ ได้ในบทความวิชาการวิจัยที่ได้รับการเผยแพร่ในวารสาร รุสมีแลฉบับนี้

นอกจากประเด็นด้านที่เป็นวิกฤตการณ์ระดับ โลกอย่างโควิด-19 แล้ว วารสารรุสมีแลฉบับนี้ยังมี บทความวิชาการอีกเรื่องหนึ่งที่น่าสนใจสำหรับท่าน ที่ชื่นชอบประเด็นทางศาสนา เป็นบทความวิชาการ จากนักเรียนในโครงการสนับสนุนการจัดตั้งห้องเรียน

วิทยาศาสตร์ในโรงเรียนของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ ซึ่งสังกัดของผู้เขียนกับผลงานทาง วิชาการที่นำเสนอในวารสารรุสมีแลเล่มนี้ดูจะขัดแย้ง กันไม่น้อย แต่ก็ไม่ใช่เรื่องที่น่าจะเป็นประเด็นในการ ลดทอนคุณค่าของงานเขียน

บทความทางวิชาการเรื่อง “ศาสนา ปรัชญา และปรัชญา: ประวัติย่อของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู” จะพาทุกท่านย้อนกลับไปทำความเข้าใจถึงยุคสมัย ต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อศาสนาพราหมณ์-ฮินดูใน อินเดียและประเทศเพื่อนบ้าน เมื่ออ่านจบแล้ว เชื่อ แน่ว่า จะทำให้หลายท่านเข้าใจว่า สิ่งต่าง ๆ ในโลกนี้ แม้กระทั่งเรื่องศาสนาล้วนแล้วแต่ประกอบสร้างขึ้น จากสิ่งละอันพันละน้อยที่แตกย่อยกระจัดกระจาย กลายมาเป็นสิ่งที่เรายึดถือ หากเราลองคลี่ปมสิ่งที่ ดูจะเป็นแก่นสารของชีวิต เราอาจพบว่ามันประกอบ ขึ้นจากอะไรมากมายที่คุณจะไม่เข้ากันเลยก็ได้

วารสารรุสมีแลฉบับนี้ ใช้แก่นที่ว่า “ชีวิตได้ บงการ” เป็นตัวเดินเรื่องในการนำเสนอเนื้อหาใน วารสารฯ ทั้งนี้ก็เพื่อเชื้อเชิญท่านผู้อ่านให้กลับมา ครุ่นคิดถึงแง่มุมในเชิงอำนาจที่มาพร้อมกับการแพร่ ระบาดของโควิด-19 แน่นอนว่าอำนาจที่ว่านี้คงมิใช่ อำนาจที่มีการบังคับกะเกณฑ์โดยใช้กฎหมายหรือ ระเบียบแต่เพียงอย่างเดียว แต่เป็นอำนาจที่ตัวเรา เองก็ยินยอมพร้อมใจที่จะเอาอำนาจนั้นมาใช้บังคับ ร่างกายและชีวิตของเราด้วย การอ่านเรื่องราว ทั้งหมดในวารสารรุสมีแลที่คุณจะหนักหน่วง แต่อย่าง น้อยอาจจะทำให้ท่านผู้อ่านเข้าใจว่าชีวิตของเรา ภายใต้อำนาจที่ต่างกันต่างเต็มไปด้วยร่องรอยของการ ใช้อำนาจที่มาบงการชีวิตเราในหลากหลายรูปแบบ โดยที่เราไม่รู้ตัว

สุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการวารสารรุสมีแล ขออวยพรให้ทุกท่านมีสุขภาพแข็งแรง มีกำลังใจที่ เข้มแข็ง และสามารถก้าวผ่านวิกฤตนี้ไปพร้อมกัน ด้วยเทอญ ■